

Miljörörelsens kärnavfallssektariat
Tegelviksgatan 40
116 41 Stockholm

Vår referens: SSM2011-1844

Beslut om återbetalning av fondmedel

Strålsäkerhetsmyndighetens beslut

Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) förpliktar Miljörörelsens kärnavfallssektariat (Milkas) att återbetala totalt 214 997 kronor till kärnavfallsfonden av tidigare beviljat stöd för 2009 och 2010.

Beloppet ska betalas till Kärnavfallsfonden, bankgironummer 453-0259, inom 30 dagar från det att beslutet har vunnit laga kraft.

Ärendet

Den 17 december 2008 beviljade SSM Milkas 925 000 kronor i stöd för verksamhet under 2009 (SSM 2008/2848). Milkas inkom den 30 april 2010 med redovisning över hur dessa medel använts (SSM 2010/1812).

Den 17 december 2009 beviljade SSM Milkas 925 000 kronor i stöd för verksamhet under 2010 (SSM 2009/3692). Milkas inkom den 29 april 2011 med redovisning över hur dessa medel använts (SSM2011-1844).

Under våren 2011 genomförde SSM revision av Milkas användning av beviljade medel för 2009 och 2010.

Under arbetet med revisionen har SSM och Milkas haft en rad kontakter. Milkas inkom den 4 april 2011 med skrivelsen "Tolkning av vad bidrag från Strålsäkerhetsmyndigheten (SSM) får användas till" vilken SSM lämnade synpunkter på i skrivelse daterad den 2 maj 2011. Den 24 augusti 2011 inkom Milkas med ytterligare en skrivelse i vilken Milkas åter redogör för bl.a. föreningens bedömning av vilka insatser som får finansieras med fondmedel. Utöver nämnda kontakter har SSM och Milkas även haft kommunikation per e-post och telefon.

Revisionen resulterade i en granskningsrapport, daterad den 6 september 2011, vilken översändes tillsammans med följebrev innehållandes SSM:s

övervägande till beslut om återbetalning av fondmedel för Milkas den 6 september 2011.

Milkas inkom den 29 september 2011 med en skrivelse i vilken föreningen lämnar sina synpunkter på SSM:s granskningsrapport och följebrev med övervägande till beslut.

Skälen för beslutet

Av 32 § första stycket förordningen (2008:715) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (finansieringsförordningen) följer att SSM prövar frågor om i vilken utsträckning fonderade avgiftsmedel får användas för sådant stöd till ideella föreningar som avses i 4 § 9 lagen (2006:647) om finansiella åtgärder för hanteringen av restprodukter från kärnteknisk verksamhet (finansieringslagen), dvs. ”... för insatser i samband med frågor om lokalisering av anläggningar för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle.”

Av 33 § första stycket finansieringsförordningen följer vidare att stöd enligt 32 § ska avse föreningens kostnader för att:

- delta i samrådsförfaranden enligt 6 kap. miljöbalken eller 5 c § lagen (1984:3) om kärnteknisk verksamhet,
- yttra sig enligt 6 kap. 8 § första stycket miljöbalken över ansökan om tillstånd och miljökonsekvensbeskrivning för en anläggning för hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle och
- kunna följa och bedöma frågor som rör slutförvaring av använt kärnbränsle och slutförvaringens påverkan på människors hälsa eller miljö.

Kostnaderna får omfatta lönekostnader, lokalkostnader och övriga administrativa kostnader. Stödet får inte avse kostnader för information riktad direkt till allmänheten utöver vad som avser det utökade samrådsförfarandet.

Av 47 § första stycket finansieringsförordningen följer slutligen att SSM ska revidera hur utbetalda fondmedel har använts.

Vid SSM:s revision av Milkas användning av tilldelat stöd för 2009 och 2010 har framkommit att föreningen under dessa år har använt totalt 214 997 kronor till insatser som inte får finansieras med fondmedel. De insatser som avses är:

1. Framtagande av informationsbroschyren ”Varför inte kärnkraft?”. Till denna insats har totalt 31 922 kronor använts, varav 11 922 kronor under 2009 och 20 000 kronor under 2010.

2. Framtagande av dokumentärfilmen "Om bergen faller sönder - en suggestiv berättelse om uranjakt i de svenska fjällen". Till denna insats har totalt 173 075 kronor använts, varav 20 720 kronor under 2009 och 152 355 kronor under 2010.
3. Bidrag till utställningen på Nationalgalleriet inför 25-årsdagen av Tjernobyloolyckan. Till denna insats har 10 000 kronor använts under 2010.

Samtliga tre insatser utgör information riktad direkt till allmänheten i frågor som inte avser det utökade samrådsförfarandet, något som det uttryckligen framgår av 33 § finansieringsförordningen att stödet inte får avse och som även har angetts i SSM:s beslut om tilldelning av stöd till Milkas. Det har inte framgått av Milkas ansökan om stöd för 2009 och 2010 att föreningen avsett att använda fondmedel till de nämnda insatserna och Milkas har inte heller rådfrågat SSM innan föreningen använde medlen till dessa insatser.

Milkas har vid mötet med SSM i april 2011 och i de skrivelser som inkom till SSM i april och augusti 2011 redogjort för sin bedömning av vilka insatser som ideella föreningar har möjlighet att få ersättning för. Enligt Milkas bedömning ger 33 § finansieringsförordningen stort utrymme för tolkning där 1 kap. 1 § första stycket miljöbalken om hållbar utveckling utgör ramen för bedömningen. Detta innebär enligt Milkas i sin tur att frågor som rör slutförvaring av kärnbränsle inkluderar mängden avfall och då även frågan om ja eller nej till kärnkraft. Milkas menar vidare att det inte går att begränsa ett ställningstagande till slutförvaring av använt kärnbränsle endast till slutförvaringsmetod och plats utan att hela kärnbränslekedjan – från uranbrytning till slutförvaring – måste bedömas för att kunna förstå hur allting hänger samman.

SSM:s bedömning i dessa frågor, vilket myndigheten har framfört till Milkas bl.a. vid det tidigare nämnda mötet och i skrivelse daterad den 2 maj 2011 är att lagstiftningen på området är tydlig och där ramen för bedömningen av vilka insatser som ideella föreningar har möjlighet att erhålla ersättning för utgörs av 4 § 9 finansieringslagen samt att miljöbalkens övergripande mål om hållbar utveckling i detta sammanhang ska avse frågor om hantering och slutförvaring av använt kärnbränsle. Det saknas utrymme att i detta tolka in – så som Milkas har gjort – att insatserna även får avse frågan om för eller emot kärnkraft eller frågor som rör övriga delar av kärnbränslekedjan.

I Milkas yttrande med anledning av SSM:s granskningsrapport ifrågasätter Milkas storleken på de belopp som SSM överväger att fatta beslut om ”eftersom broschyren, dokumentären och utställningen delvis tar upp kärnavfallsfrågan”. Man anser att vissa löne- och konsultkostnader borde kunna godkännas, bland annat för att dokumentärfilmarens lön delvis har varit i

syfte att sätta sig in i kärnavfallsfrågan och hålla föredrag för lokala miljögrupper. Milkas håller med om att vissa av de refererade kostnaderna skulle kunna ifrågasättas av SSM men ställer sig frågande till om det ska ske retroaktivt.

SSM anser att den producerade filmen ”Om bergen faller sönder – en suggestiv berättelse om uranjakt i de svenska fjällen” i allt väsentligt handlar om uranbrytning och potentiella effekter av sådan verksamhet. Milkas har tidigare pekat på att det finns en koppling i filmen till kärnavfallsfrågan genom att en företrädare för industrin under en frågestundsekvens i filmen på frågan om han själv skulle vilja ha slaggprodukter från uran på sin tomt hänvisar till att det nästan har varit slagsmål om vilken kommun som skulle få slutförvaret för använt kärnbränsle. SSM:s bedömning är att filmen i allt väsentligt handlar om uranbrytning och att ett fåtal sekunders koppling av den karaktär Milkas har pekat på inte räcker för att en del av filmen ska kunna godkännas.

I broschyren ”Varför inte kärnkraft?” finns ett avsnitt med rubriken ”Kärnkraften fortsätter att producera avfall” på två av broschyrens 16 sidor. Här tar Milkas delvis upp KBS3-metoden och att SKB enligt Milkas har vägrat göra en rigorös analys av alternativa förvaringsmetoder såsom djupa borrhål och Dry Rock Deposits, DRD. SSM:s bedömning är dock att detta inte räcker för att en del av broschyren, inklusive konsultkostnad för att redigera och bearbeta detta avsnitt, ska kunna godkännas då helhetsintrycket när man läser broschyren är ett starkt motstånd och en stark argumentation mot kärnkraften som energislag, något som medel ur kärnavfallsfonden inte ska finansiera.

Vad gäller dokumentärfilmarens lön bedömer SSM att lönen rimligen har gått till att producera filmen inklusive att göra den nödvändiga research inom området som krävs. Något annat framgår heller inte av fakturorna. Om dokumentärfilmaren, i enlighet med det Milkas framför, även delvis fått lön för att sätta sig in i kärnavfallsfrågan torde detta vara med det övergripande syftet att få en bakgrund till produktionen av filmen om uranbrytning.

Sammanfattningsvis är SSM:s bedömning att de tre insatserna inte får finansieras med fonderade avgiftsmedel: detta då insatserna utgör information riktad direkt till allmänheten i frågor som inte avser det utökade samrådet, något som det uttryckligen framgår av finansieringsförordningen att stödet inte får avse. Milkas ska mot denna bakgrund återbetala de fondmedel som föreningen har använt till dessa insatser.

Hur ett beslut överklagas

Hur beslutet överklagas, se bilaga.

Beslut i detta ärende har fattats av generaldirektören Ann-Louise Eksborg. I ärendets slutliga handläggning har deltagit avdelningschefen Johan Anderberg, utredaren John Liljedahl, chefsjuristen Ulf Yngvesson, kontrollern Andrea Siegers, projektsamordnaren Menzareta Kopic Lind och enhetschefen Björn Hedberg, den sistnämnde föredragande.

STRÅLSÄKERHETSMYNDIGHETEN

Ann-Louise Eksborg

Björn Hedberg

Bilaga

Hur ett beslut överklagas

Strålsäkerhetsmyndighetens beslut kan överklagas hos regeringen.

Överklagandet ska göras skriftligt och inges till Strålsäkerhetsmyndigheten, 171 16 Stockholm. Besöksadress: Solna strandväg 96, Stockholm.

Ange i skrivelsen beslutets diarienummer, vilken ändring ni vill ha i beslutet samt skälen till ändringen. Överklagandet ska ha inkommit till Strålsäkerhetsmyndigheten inom tre veckor från det att ni fick del av beslutet, annars kan överklagandet inte prövas.

Strålsäkerhetsmyndigheten sänder överklagandet vidare till regeringen för prövning om inte Strålsäkerhetsmyndigheten själv ändrar beslutet på det sätt ni har begärt.